

TED CHIANG

PEKLO JE NEPŘÍTOMNOST BOHA

TED CHIANG se narodil v Port Jeffersonu ve státu New York, vystudoval počítačové vědy na Brownově univerzitě v Providence ve státu Rhode Island. V roce, kdy dokončil studia, absolvoval rovněž literární workshop Clarion a poté nastoupil v Seattlu na místo technického spisovatele v oblasti počítačového průmyslu. Prvních osm povídek publikoval v průběhu celých dvanácti let, i tak díky nim dokázal získat obdivuhodnou sbírku literárních ocenění - Cenu Johna W. Campbella pro nadějného nováčka žánru v roce 1992, Nebulu za Babylonskou věž (Tower of Babylon, česky To nejlepší ze science fiction I/Kredit 1993 a Síň slávy mistrů fantasy 2/Baronet 2004), další Nebulu a Pamětní cenu Theodora Sturgeona za Příběh tvého života (Story of Your Life 1998, česky Ikarie 3/2001), cenu Sidewise za Dvaasedmdesát písmen (Seventy-Two Letters 2000, česky Ikarie 3/2002) a ceny Locus a Hugo za Peklo je nepřítomnost Boha (Hell Is the Absence of God 2001, česky Ikarie 2/2003). Všechny tyto práce posléze vyšly v Locusem odměněné sbírce Příběhy tvého života a další povídky (Stories of Your Life and Others 2002). Žije v Bellevue ve státu Washington.

Tento příběh vypráví o muži jménem Neil Fisk a o tom, jak našel lásku k Bohu. Stěžejní událostí v Neilově životě byla příhoda stejně tak strašná jako obyčejná: smrt jeho ženy Sárý. Když zemřela, Neila přemohl žal, žal, který byl nesnesitelný nejen pro svou skutečnou velikost, ale i proto, že vynášel na povrch a jitril dřívější bolesti jeho života. Sárina smrt ho přinutila, aby přezkoumal svůj vztah k Bohu, a při tom nastoupil cestu, která ho měla navždy změnit.

Neil přišel na svět s vrozenou vadou. Levé stehno měl zevně zrotované a asi o deset centimetrů kratší než to pravé; medicínsky se to nazývá fokální deficit proximálního femuru. Většina lidí, s nimiž přišel do styku, měla za to, že je to dílo Boží, avšak Neilova matka nebyla svědkem žádného zjevení, když Neila čekala; jeho stav byl důsledkem nesprávného vývinu končetiny v šestém týdnu těhotenství, nic víc. Podle mínění Neilovy matky vina spočívala na jeho nepřítomném otci, jehož příjem by třeba umožnil korektivní zákrok. Nikdy však tento pocit nevyjádřila nahlas.

Jako dítě se Neil občas ptal, jestli ho Bůh trestá, ale většinou ze svého neštěstí obviňoval spolužáky ve škole. V jejich nenucené krutosti, instinktivní schopnosti vyhmátnout slabiny v citovém krunýři oběti a způsobu, jakým sadismus posiloval jejich přátelství, spatřoval příklady chování lidského, nikoliv božského. A přestože spolužáci při posměšcích často vyslovovali Boží jméno, Neil věděl, že z jejich skutků nemá vinit Jeho.

Neil se sice vyhýbal té pasti, aby Boha obviňoval, ale nikdy ani neudělal onen zásadní krok, aby Ho miloval; jeho výchova ani povaha ho nikterak nevedly k tomu, aby se k Bohu modlil za sílu nebo útěchu. Různá příkoří, jimž byl v dospívání vystaven, byla náhodná nebo způsobená lidmi a on jim čelil s užitím zdrojů výhradně lidských. Stal se z něj dospělý, který - jako tolik ostatních - na Boží skutky nahlížel jako na cosi abstraktního, dokud nezasáhly jeho život. Andělská zjevení byly události, které se stávaly jiným lidem a k němu doléhaly prostřednictvím reportáží v nočních zprávách. Jeho vlastní život byl zcela všední; pracoval jako správce lepšího činžovního domu, vybíral nájemné a zařizoval opravy, a pokud šlo o něj, okolnosti se odvíjely, ať šťastně či nešťastně, zcela bez zásahů shůry.

Takto to vnímal až do manželčiny smrti.

Bylo to nečekané zjevení, rozsahem menší než většina, jinak však nikterak odlišné. Jedněm přineslo požehnání a druhým zkázu. V tomto případě byl andělem Nataniel a zjevil se v nákupní čtvrti v centru města. Došlo ke čtyřem zázračným uzdravením: odstranění zhoubných nádorů u dvou jedinců, regeneraci páteře u paraplegika a navrácení zraku nedávno osleplé osobě. U dalších dvou zázraků se nejednalo o uzdravení: dodávka, jejíž řidič při spatření anděla omdlel, byla zastavena dřív, než stihla vjet na chodník plný lidí; další muž uvízl v kuželu nebeského světla, když se anděl vzdaloval; sice mu sežehlo oči, ale zaručilo jeho zbožnost.

Neilova žena Sára Fisková byla jednou z osmi obětí. Zasáhlo ji letící sklo, když vzduťá opona plamenů okolo anděla roztříštila okno kavárny, kde zrovna jedla. Vykrvácela v několika minutách a ostatní hosté v kavárně - z nichž nikdo neutrpěl ani povrchové zranění - nemohli dělat nic než poslouchat, jak křičí bolestí a strachem, a posléze sledovat, jak její duše stoupá k nebi.

Nataniel nepřinesl žádné konkrétní poselství; rozloučil se obvyklými slovy, jež hřímala celým prostorem zjevení: Hle, toť ruka Páně. Z oněch osmi obětí toho dne byly tři duše přijaty v nebi a pět nikoliv, což je vyrovnanější poměr než u průměrných úmrtí z různých příčin. Dvaadesát lidí bylo ošetřeno se zraněními od lehkých otřesů mozku přes perforované ušní bubínky až po popáleniny vyžadující kožní transplantace. Celková škoda na majetku byla odhadnuta na 8,1 milionu dolarů, ale soukromé pojišťovny odmítly plnění z důvodu příčiny. Desítky lidí se v důsledku zjevení staly horlivými vyznavači, ať z vděčnosti, nebo hrůzou.

Leč Neil Fisk mezi ně nepatřil.

Po takovém zjevení je běžné, že se všichni svědkové scházejí ve skupině a hovoří o tom, jak společný zážitek ovlivnil jejich životy. Svědkové posledního Natanielova zjevení taková skupinová setkání také konali, přičemž pozůstalí rodinní příslušníci byli vítáni, a tak Neil začal docházet. Setkání se konala jednou měsíčně v suterénní místnosti velkého kostela v centru města. Byly tam skládací kovové židle vyrovnané do řad a vzadu v místnosti stál stoleček s kávou a koláčky. Každý měl na prsou přilepenou papírovou samolepku se svým jménem napsaným fixem.

Než takové setkání začalo, lidé postávali, pili kávu a nezávazně si povídali. Většina z těch, se kterými Neil mluvil, předpokládala, že jeho noha je důsledkem zjevení, a on musel vysvětlovat, že není svědek, nýbrž manžel jedné z obětí. To ho nijak zvlášť netrápilo; byl zvyklý vysvětlovat lidem, co se mu stalo s nohou.

Ale rozčiloval ho samotný tón těch setkání, kde zúčastnění hovořili o svých reakcích na zjevení. Většina mluvila o nově nalezené oddanosti Bohu a snažila se přesvědčit pozůstalé, že by to měli cítit stejně.

Neil na takové přesvědčovací pokusy reagoval podle toho, kdo je činil. Byl-li to obyčejný svědek, jen ho to lehce popouzelo. Když mu někdo, komu se dostalo zázračného uzdravení, vykládal, že má milovat Boha, musel přemáhat nutkání tu osobu uškrtit. Ale nejvíc ze všeho ho rozčilovalo, když musel toto nabádání poslouchat od muže jménem Tony Crane. Tonyho manželka také zemřela při zjevení a z každého Tonyho pohybu teď číselo podlézavost. Tlumeně a plačtivě vysvětloval, jak přijal svou úlohu jednoho z Božích poddaných, a Neilovi radil činit totéž.

Neil nepřestal na setkání chodit - měl pocit, že kvůli Sáře by s těmi lidmi měl zůstat ve styku - ale našel si ještě jinou skupinu, která více souzněla s jeho pocity. Byla to svépomocná skupina určená těm, kdo při zjevení ztratili milovanou osobu a pociťovali hněv. Scházeli se každý druhý týden v místnosti komunitního centra a hovořili o zármutku a vzteku, který v nich vřel.

Všichni účastníci spolu navzájem soucítili, i navzdory rozdílnému poměru k Bohu. Někteří z těch, kdo byli před ztrátou zbožní, měli potíž věřícími zůstat, zato jiní se víry vzdali a ani po ní nevzdychli. Někteří z těch, kdo nikdy nevěřili, měli pocit, že se jejich postoj potvrdil, a jiní zase stáli tváří v tvář takřka nemožnému úkolu přijmout zbožnost nyní. Neil ke svému úleku zjistil, že patří do poslední zmíněné kategorie.

Jako každý druhý člověk bez vyznání Neil nikdy neplýval silami kvůli tomu, kde skončí jeho duše. Vždycky bral za hotovou věc, že cílovou stanicí bude peklo, a byl s tím smířený. Tak to prostě je a fyzicky peklo nakonec není horší než pláň smrtelníků.

Představuje trvalé vyhnanství od Boha, nic víc a nic méně. Tato pravda se ozřejmovala každému při příležitostech, kdy se peklo zjevovalo. To se stávalo pravidelně. Zem jako by zprůhledněla a bylo vidět do pekla, jako kdybyste se dívali dírou v podlaze. Zbloudilé duše nevypadaly nikterak jinak než živí, jejich věčná těla připomínala ta smrtelná. Komunikovat s nimi nešlo - vyhnanství od Boha znamená, že nemohou vnímat pláň smrtelníků, kde lze zakoušet Jeho skutky - ale dokud zjevení trvalo, mohli jste je slyšet mluvit, smát se nebo plakat, tak jak to dělali, když byli naživu.

Reakce lidí na tato zjevení se velice lišily. Nejzbožnější lidé byli celí pryč, ne snad že by spatřili něco strašidelného, ale proto, že jim bylo připomenuto, že existuje věčnost i mimo ráj. Naproti tomu Neil patřil k těm, s nimiž to nic neudělalo. Zdálo se mu, že ztracené duše coby skupina nejsou o nic nešťastnější než on, jejich existence není horší než jeho na pláni smrtelníků, ba v něčem je i lepší: jeho věčné tělo by nesužovaly vrozené vady.

Každý samozřejmě věděl, že nebe je nesrovnatelně lepší, ale Neilovi připadalo vždycky příliš vzdálené, než aby se jím zabýval, stejně jako bohatství, sláva nebo luxus. Pro lidi jako on bylo peklo prostě místem, kam přijdete po smrti, a Neil nespatořoval žádný smysl v tom, aby předělával svůj život v naději, že se mu vyhne. A jelikož Bůh doposud v jeho životě nehrál žádnou roli, Neil se nebál, že by jím byl zavržen. Vyhlička na život bez vměšování, na život ve světě, kde pohromy a rány osudu nejsou záměrné, pro něj nepředstavovala žádnou hrůzu.

Když je teď Sára v nebi, jeho situace se změnila. Víc než cokoli jiného si Neil přál být znovu s ní a jediná cesta, jak se dostat do nebe, je milovat Boha celým srdcem.

Tohle je Neilův příběh, ale odvyprávět ho důsledně znamená vyprávět příběhy dalších dvou osob, jejichž cesty se s tou jeho prořaly. První z nich je Janice Reillyová.

Co se lidé domnívali o Neilovi, to se ve skutečnosti stalo Janice. Když byla její matka v osmém měsíci těhotenství, nezvládla v nenadálém krupobití řízení automobilu a narazila do telefonního stožáru. Z čistého modrého nebe padaly hrsti ledu a zasypávaly silnici, jako kdyby se rozpadlo obrovské kuličkové ložisko. Seděla ve voze, otřesená, leč bez zranění, a vtom postřehla, jak se nebem vznáší uzel stříbrných plamenů - později identifikovaných jako anděl Bardiel. Z toho pohledu zůstala jako

zkamenělá, ale ne natolik, aby necítila zvláštní sedavý pocit v lůně. Následné ultrazvukové vyšetření odhalilo, že nenarozená Janice už nemá dolní končetiny. Chodidla jako ploutve jí vyčuhovala rovnou z kyčelních jamek.

Janicin život se mohl ubírat stejnou cestou jako Neilův, nebýt toho, co se událo dva dny po ultrazvuku. Janicini rodiče seděli za kuchyňským stolem, plakali a ptali se, co komu udělali, že si vysloužili právě tohle, když vtom zažili zjevení: ukázaly se jim spasené duše čtyř zesnulých příbuzných a naplnily kuchyň zlatou září. Spasení nepromluvili, avšak jejich blažené úsměvy vyvolaly v každém, kdo je spatřil, povznesený pocit. Od té chvíle si Reillyovi byli jisti, že stav jejich dcery není trestem.

V důsledku toho Janice vyrůstala s vědomím, že její beznohota je dar. Rodiče jí vysvětlili, že jí Bůh svěřil zvláštní úkol, jelikož ji považoval za hodnou té úlohy, a Janice se zapřísáhla, že ho nezklame. Bez pýchy či vzdoru považovala za svou povinnost ukázat ostatním, že její zdravotní stav neznamená slabost, nýbrž sílu.

V dětství spolužáci Janice bezvýhradně přijímali. Když jste tak hezký, sebejistý a charismatický jako ona, děti si ani nevšimnou, že jste na vozíku. Teprve v dospívání zjistila, že zdraví mladí lidé u ní ve škole nejsou ti, kdo nejvíc potřebují přesvědčovat. Je důležitější, aby dávala příklad ostatním postiženým lidem všude na světě, ať je poznamenal Bůh, nebo ne. Janice začala promlouvat před shromážděními a vykládala lidem s postižením, že v sobě mají sílu, kterou od nich Bůh žádá.

Časem si získala věhlas a věrné stoupence. Živila se tím, že psala a přednášela, a založila i neziskovou organizaci, aby šířila její poselství. Lidé jí posílali děkovné dopisy za to, že jim změnila život. Dávaly jí pocit naplnění, jaký Neil nikdy nepoznal.

Takový byl Janicin život do chvíle, než se ona sama stala svědkem zjevení anděla Rašiel. Zrovna odemykala dveře od bytu, když začaly otřesy; nejdřív si myslela, že jsou přirozeného původu, přestože nežila v geologicky aktivní oblasti, a čekala ve dveřích, až přestanou. Pár vteřin nato zaznamenala na nebi stříbrný záblesk a pochopila, že je to anděl. V tu chvíli ztratila vědomí.

Když se probudila, čekalo ji největší překvapení jejího života: pohled na dvě nové, dlouhé, svalnaté a plně funkční nohy.

Když se poprvé postavila, dost ji to překvapilo: byla o hodně vyšší, než čekala. Udržet v takové výšce rovnováhu bez použití rukou bylo vysilující. Zároveň chodidly vnímala strukturu země pod sebou a tato celková zkušenost byla zcela bizarní. Když ji záchranáři našli, jak omámeně bloumá ulicí, mysleli si, že je v šoku, než jim - vychutnávajíc si schopnost dívat se na ně ze stejné výšky - vysvětlila, co se přihodilo.

Když se shromáždily statistiky o posledním zjevení, bylo v nich obnovení Janiciných nohou zaneseno v kolonce požehnání a ona byla za své štěstí pokorně vděčná. Teprve na prvním setkání svépomocné skupiny se jí začal do duše vkrádat pocit viny. Tam poznala dva lidi s rakovinou, kteří se stali svědky Rašielova zjevení; mysleli si, že mají vyléčení nadosah, a byli hořce zklamáni, když pochopili, že byli vynecháni. Janice se v duchu ptala, proč jí se dostalo požehnání a jim ne?

Janicini příbuzní a přátelé považovali navrácení jejích nohou za odměnu za to, že tak vynikla v úkolu, který jí Bůh svěřil, ale Janice toto vysvětlení přinášelo další otázku. Chtěl po ní, aby přestala? Určitě

ne; hlásání slova božího dávalo jejímu životu smysl a lidí, kteří potřebovali slyšet její poselství, byl nespočet. Kázat dál bylo to nejlepší, co mohla udělat, jak pro sebe, tak pro ostatní.

Nejistota v ní vzrostla při prvním proslovu po zjevení před obecnstvem složeným z lidí nedávno zmrzačených a nyní upoutaných na invalidní vozíky.

Janice přednesla svá obvyklá podnětná slova: ujišťovala je, že mají potřebnou sílu pro nesnáze, které je čekají. Teprve při dotazech po skončení přednášky se jí někdo zeptal, jestli navrácení jejích nohou znamená, že obstála ve zkoušce. Janice nevěděla, co odpovědět; stěží jim mohla přislíbit, že jejich postižení bude jednoho dne smazáno. Docházelo jí, že jakýkoliv náznak, že byla odměněna, by mohl být chápán jako kritika těch, kteří zůstali postižení, a to si nepřála. Mohla jim jen říci, že neví, proč byla uzdravena. Bylo však zřejmé, že tato odpověď je neuspokojila.

Vrátila se domů celá nespá.

Pořád věřila ve své poselství, ale pokud šlo o její publikum, ztratila svůj největší zdroj důvěryhodnosti. Jak může inspirovat ostatní Bohem poznamenané lidi, aby svůj stav vnímali jako odznak síly, když na tom sama už není stejně jako oni?

Přemítala, jestli to náhodou není zkouška, test její schopnosti hlásat Jeho slovo. Bůh jí zjevně její úkol ztížil; možná je obnova nohou překážka, kterou má překonat stejně jako jejich předchozí odnětí.

Tato interpretace vzala za své při příštím plánovaném setkání. Přítomní byli svědkové zjevení Nataniela; často dostávala pozvání promlouvat před takovými skupinami v naději, že ti, kdo utrpěli, od ní mohou načerpat povzbuzení. Místo aby se tématu vyhnula, začala popisovat zjevení, které nedávno sama zažila na vlastní kůži. Vysvětlovala, že přestože se může zdát, že z něj vytěžila, ve skutečnosti čelí vlastní zkoušce: stejně jako oni je donucena čerpat z dosud nevyužívaných zdrojů.

Příliš pozdě jí došlo, že to byla chyba. V publiku se vztyčil muž se znetvořenou nohou a optal se, jestli vážně chce říct, že navrácení jejích nohou se dá srovnávat s jeho ztrátou manželky? Skutečně může své trápení stavět na roveň jeho?

Janice ho okamžitě ujistila, že nikoliv a že si nedokáže představit bolest, kterou prožívá. Řekla také, že Božím záměrem není, aby byl každý vystaven stejné zkoušce, ale aby se každý člověk vypořádal se svým vlastním trápením, ať už je to cokoliv. Obtížnost takové zkoušky je subjektivní a nelze srovnávat prožívání dvou jedinců. A právě tak jako ti, jejichž utrpení se zdá větší než jeho, by měli mít soucit s ním, měl by on soucíť s těmi, jejichž trápení se jeví menším.

Ten muž to vůbec nebral. Jí se dostalo něčeho, co by každý jiný považoval za fantastické dobrodiní, a ona si ještě stěžuje. Nasupeně opustil místnost, zatímco Janice se pořád snažila vysvětlovat.

Ten muž byl pochopitelně Neil Fisk. Neilovi byla Janice většinu života dávána za příklad, většinou lidmi, kteří byli přesvědčeni, že jeho znetvořená noha je boží znamení. Tito lidé ji uváděli jako příklad hodný následování, říkali mu, že její postoj je správnou reakcí na tělesné postižení. Neil nemohl popřít, že její beznohota je mnohem horší stav než jeho zkroucená stehenní kost. Bohužel mu však její přístup byl tak cizí, že ani v nejlepších dobách se od ní nebyl schopen nic naučit. Teď, když se topil v zármutku a nechápal, proč dostala dar, který nechtěla, považoval její slova za urážku.

V následujících dnech Janice víc a víc sužovaly pochyby a nebyla schopná rozhodnout, co obnova jejích nohou znamená. Je nevděčná za dar, který dostala? Je to zároveň dobrodíní i zkouška? Možná je to trest, známka, že svou povinnost nevykonávala dost dobře. Existovalo mnoho možností a ona nevěděla, které věřit.

V Neilově příběhu sehrál důležitou úlohu ještě jeden člověk, ač se s ním Neil setkal až téměř u konce své cesty. Jmenoval se Ethan Mead.

Ethan vyrostl ve zbožné rodině, ale ne zas tak moc. Jeho rodiče připisovali Bohu své nadprůměrné zdraví a příznivé ekonomické postavení, přestože nebyli svědky žádných zjevení ani se jim nedostalo vidění; jednoduše věřili, že Bůh je přímo či nepřímo odpovědný za jejich štěstí. Jejich zbožnost nebyla nikdy vystavena zkoušce a možná by ji ani neustála; láska k Bohu byla u nich založena na jejich spokojenosti se statem quo.

Leč Ethan nebyl jako jeho rodiče. Už od dětství si byl jist, že Bůh pro něj má zvláštní úlohu, a čekal na znamení, které mu napoví, co je to za roli. Rád by se stal kazatelem, ale uvědomoval si, že nemůže nabídnout žádné přesvědčivé svědectví; nejasné pocity očekávání nestačily. Toužil po setkání s božstvím, aby mu ukázalo směr.

Mohl se vypravit na jedno z posvátných míst, kde se z neznámých důvodů andělská zjevení odehrávala pravidelně, ale cítil, že takový počin by byl od něj troufalý. Posvátná místa byla obvykle posledními útočišti zoufalců, lidí, kteří hledali buď zázračné uzdravení pro, svá těla, nebo záblesk nebeského světla, který by napravil jejich duše, ale Ethan zoufalý nebyl. Usoudil, že byl vyslán na svou vlastní dráhu a pravý důvod se ukáže postupem času. Zatímco očekával tento den, žil svůj život, jak nejlépe dovedl. Pracoval jako knihovník, oženil se s ženou jménem Claire a vychovával dvě děti. Po celou dobu při tom vyhlížel znamení velkolepějšího osudu.

Ethan si byl jist, že jeho čas nadešel, když se stal svědkem zjevení Rašiel, téhož zjevení, které o mnoho mil dál navrátilo nohy Janice Reillyové. Ethan byl sám, když se to stalo. Kráčel ke svému autu uprostřed parkoviště, když se zem začala otřásat. Instinktivně věděl, že jde o zjevení, a poklekl. Necítil žádný strach, jen radostné pohnutí a posvátnou úctu z vyhlídky, že zví své poslání.

Země se po chvíli zklidnila a Ethan se rozhlédl, jinak se však nehýbal. Teprve po pár minutách vstal. V asfaltu zela velká puklina, začínala přímo před ním a klikatila se dál ulicí. Prasklina jako by mu ukazovala směr; běžel podél ní několik ulic, až narazil na další přeživší, muže a ženu, kteří vylézali z nevelké štěrbin, která se rozevřela přímo pod nimi. Počkal s dvojicí, než dorazili záchranáři a odvedli je do záchranného střediska.

Ethan docházel na schůzky svépomocné skupiny, které se poté začaly konat, a seznámil se s dalšími svědky Rašielova zjevení. Během několika setkání si uvědomil, že svědků existuje několik typů. Byli tu samozřejmě ti, kteří utrpěli zranění, i ti, jimž se dostalo zázračného uzdravení. Ale byli tu i tací, jimž se životy proměnily jinak: muž a žena, které potkal jako první, se do sebe zamilovali a brzy se zasnoubili; žena, kterou přimáčkla zřícená zeď, se poté, co byla vyproštěna, stala v důsledku toho pomocnou zdravotnicí. Jedna majitelka firmy si našla společníka, který odvrátil hrozící úpadek společnosti, a další člověk, jehož podnik byl zničen, v události spatřoval poselství, že má změnit svůj život. Zdálo se, že až na Ethana všichni našli způsob, jak porozumět tomu, co se jim přihodilo.

Nedostalo se mu žádného zjevení zatracení ani požehnání a nevěděl, jaké poselství měl obdržet. Jeho žena Claire navrhovala, ať zjevení pokládá za upomínku, že si má vážit toho, co má, ale Ethanovi to nestačilo a namítal, že tuto funkci plní každé zjevení bez ohledu na to, kde k němu dojde, a to, že se stal přímým svědkem, musí mít hlubší význam. Mysl mu obtěžkávala představa, že propásl příležitost, že existuje další svědek, kterého měl potkat, ale nestalo se. Toto zjevení mělo být znamením, na které čekal; nemůže ho jen tak přejít. Ale neřeklo mu, co má dělat.

Ethan se nakonec uchýlil k vylučovacímu procesu: obstaral si seznam všech svědků a odškrtoval si ty, kteří měli jasné vysvětlení svého zážitku, předpokládaje, že jeden z těch, co zbudou, musí být člověkem, jehož osud je nějak propojen s jeho. Mezi těmi, kteří jsou zmateni nebo nejistí ohledně významu zjevení, bude ten, kterého má poznat.

Když vyškrtal postupně všechna jména, zbylo mu pouze jedno: JANICE REILLYOVÁ.

Neil dovedl svůj zármutek na veřejnosti skrývat, jak se od dospělých lidí očekává, ale v soukromí jeho příbytku se stavidla emocí prolomila. Vědomí Sářiny nepřítomnosti ho přemohlo a on se zhroutil na podlahu a nařikal. Schoulil se do klubička, škubal sebou vzlyky a skytáním, slzy a hleny mu stékaly po obličej, trýzeň se ho zmocňovala ve stále silnějších vlnách, až už to nemohl unést. Bylo to intenzivnější, než by považoval za možné. Za několik minut nebo hodin to vždycky přešlo a on usnul vyčerpáním. Druhý den ráno se probudil a čekal ho další den bez Sáry.

Jedna starší paní od něj z domu se ho pokoušela utěšit a řekla mu, že bolest se časem zmírní, sice na svou ženu nikdy nezapomene, ale aspoň bude schopen žít dál. Pak jednoho dne potká nějakou ženu a s ní najde štěstí, naučí se milovat Boha, a až přijde jeho čas, dostane se do nebe.

Ta paní to myslela dobře, ale Neil nebyl s to najít v jejích slovech útěchu. Sářina nepřítomnost byla jako otevřená rána a představa, že jednoho dne nebude cítit bolest z její ztráty, mu připadala nejen vzdálená, ale přímo fyzicky nemožná. Kdyby jeho bolest mohla ukončit sebevraždu, udělal by to bez váhání, ale tím by docílil jen toho, že by byl od Sáry odtržen navěky.

Téma sebevraždy přicházelo na svépomocných skupinách na přetřes pravidelně a zákonitě někdo zmínil Robin Pearsonovou, ženu, která na setkání docházela několik měsíců před tím, než začal chodit Neil. Při jednom zjevení anděla Makatiela byla na Robinina manžela seslána rakovina žaludku. Celé dny s ním zůstávala v nemocničním pokoji a on pak nečekaně zemřel, zrovna když doma prala. Sestra, která byla u toho, jí řekla, že jeho duše stoupala, a tak Robin začala docházet na setkání svépomocné skupiny.

O mnoho měsíců později dorazila Robin na setkání a třásla se hněvem. Poblíž jejího domova se zjevilo peklo a ona mezi zatracenými dušemi poznala svého manžela. Konfrontovala sestru, která přiznala, že lhala, protože doufala, že se Robin naučí milovat Boha a aspoň ona bude spasena, když už manžel nebyl. Robin na příští schůzku nepřišla a na další se skupina dozvěděla, že spáchala sebevraždu, aby se znovu shledala s manželem.

Nikdo neznal status vztahu Robin a jejího manžela v záhrobí, ale bylo známo, že se to občas podaří a dostaví se úspěch; několik párů se prostřednictvím sebevraždy skutečně znovu shledalo. Ve skupině

byli účastníci, jejichž polovičky šly do pekla, a tito účastníci hovořili o tom, že jsou rozpolcení, jelikož chtějí jednak zůstat naživu, jednak se znovu sejít se svými milovanými.

Neil v jejich situaci nebyl, ale první reakcí, když je poslouchal, byla závist: kdyby Sára šla do pekla, byla by sebevražda lékem na všechny jeho problémy.

To Neilovi přineslo ostudné sebepoznání. Uvědomil si, že má-li si zvolit, že buď půjde do pekla, zatímco Sára je v nebi, nebo že půjdou do pekla spolu, vybral by si to druhé: raději by ji viděl zatracenu Bohem než oddělenou od něj. Věděl, že je to sobecké, ale svoje pocity změnit nedokázal: byl si jist, že Sára by byla šťastná na obou místech, zatímco on může být šťasten jedině s ní.

Neil neměl před seznámením se Sárou dobré zkušenosti se ženami. Příliš často flirtoval s takovou nějakou za barem, a jakmile vstal a byla vidět jeho kratší noha, dotyčná si zčistajasna vzpomněla, že už měla být někde jinde. Jiná se s ním rozešla po několikátýdenní známosti s tím, že jí sice jeho noha nepřipadá jako vada, jenže když je někdo vidí na veřejnosti spolu, myslí si, že něco není v pořádku s ní, když s ním chodí, a on jistě pochopí, že je to vůči ní nespravedlivé.

Sára byla první žena, kterou Neil znal, jejíž chování se nezměnilo ani trošku, v jejímž výrazu se neobjevil ani zámkvit lítosti, hrůzy, dokonce ani překvapení, když poprvé spatřila jeho postižení. A z toho jediného důvodu bylo jasné, že se do ní Neil zblázní. Ještě než poznal celou její povahu, už se bezhlavě zamiloval. A jelikož jeho nejlepší vlastnosti vynikaly, když byl s ní, zamilovala se i ona do něj.

Neila překvapilo, když mu Sára řekla, že je věřící. Její zbožnost se nijak neprojevovala - nechodila do kostela a sdílela s Neilem nechut k postojům většiny lidí, kteří do kostela chodili - ale svým vlastním, nenápadným způsobem byla Bohu vděčná za život. Nikdy se nesnažila Neila obracet a říkala, že víra přijde buď zevnitř, nebo vůbec. Málodky měli důvod o Bohu mluvit a většinou si Neil dokázal snadno představit, že Sářiny názory na Boha ladí s těmi jeho.

To neznamená, že Sářina zbožnost neměla na Neila žádný vliv. Právě naopak, Sára byla zdaleka nejlepší důvod, proč Boha milovat, s jakým se kdy setkal. Jestliže jí láska k Bohu napomohla být tou osobou, již byla, pak na tom nejspíš něco je. Za léta, kdy spolu žili jako manželé, se jeho pohled na svět zlepšil a snad by byl dospěl i do bodu, kdy by byl Bohu vděčný, pokud by směl se Sárou zestárnout.

Tuto konkrétní možnost Sářina smrt vyloučila, avšak nemusela zavřít dveře Neilově lásce k Bohu. Neil ji mohl vzít jako memento, že nikdo se nemůže spoléhat, že ho čekají celá desetiletí. Mohlo jím pohnout poznání, že kdyby zemřel společně s ní, jeho duše by byla zatracena a oni dva by byli na věky odloučení. Mohl vnímat Sářinu smrt jako budiček, oznamující mu, že má Boha milovat, dokud tu ta možnost je.

Namísto toho začal Neil Boha aktivně nenávidět. Sára byla největším dobrodiním jeho života a Bůh mu ji vzal. A on ho má teď za to milovat? Neilovi to připadalo, jako kdyby únosce požadoval lásku jako výkupné za navrácení jeho ženy. Poslušnost by snad i zvládl, ale upřímnou lásku od srdce? Takové výkupné zaplatit nemohl.

Tomuto paradoxu čelilo ve svépomocné skupině několik lidí. Jeden z účastníků, muž jménem Phil Soames, zcela správně podotkl, že brát to jako podmínku, která má být splněna, znamená zaručený neúspěch. Nemůžete milovat Boha jakožto prostředek k nějakému cíli, musíte ho milovat pro Něho

samotného. Pokud vaším konečným cílem milování Boha je opětovné shledání s chotí, neprokazujete pravou oddanost.

Žena v Neilově skupině jménem Valerie Tommasinová tvrdila, že by se o to ani neměli pokoušet. Četla knihu vydanou humanistickým hnutím; jeho členové považují za špatné milovat Boha, který způsobuje tolik bolesti, a nabádají lidi, aby jednali v souladu s vlastním smyslem pro morálku a nenechali se ovládat cukrem a bičem. Tito lidé po smrti upadli do pekla v hrdém vzdoru proti Bohu.

Neil leták humanistického hnutí také četl; nejvíc mu v paměti utkvělo, že se zmiňoval o padlých andělech. Zjevení padlých andělů nebyla zrovna častá a nepřinášela ani štěstí, ani neštěstí; nejednali podle Božích nařízení, čistě jen procházeli pláni smrtelníků při vykonávání svých nemyslitelných povinností. Ve chvílích, kdy se objevili, lidé se jich ptali, jestli znají Boží úmysly a proč se vzbouřili. Padlí andělé odpovídali pokaždé stejně: Rozhodněte se sami. To jsme učinili my. Radíme vám totéž.

V humanistickém hnutí se rozhodli, a nebýt Sáry, Neil by se rozhodl navlas stejně. Ale on ji chtěl nazpět a jedinou cestou bylo najít důvod, proč milovat Boha.

Když někteří účastníci svépomocné skupiny hledali základ, na kterém by mohli budovat svou oddanost, nacházeli útěchu ve skutečnosti, že jejich drazí vlastně netrpěli, když si je Bůh vzal k sobě, prostě okamžitě zemřeli. Neil neměl ani to; Sára utrpěla strašlivá poranění, když na ni dopadla skleněná tabule. Mohlo to být samozřejmě horší. Dospívající syn jednoho páru uvázl v požáru, který vzplál při zjevení anděla, a než ho záchranáři vyprostili, utrpěl hluboké popáleniny na osmdesáti procentech těla; smrt pro něj pak byla milosrdenstvím. Ve srovnání s ním měla Sára štěstí, ale ne takové, aby za to Neil Boha miloval.

Věděl jen o jediné věci, která by ho přinutila vzdát Bohu díky, a sice kdyby dovolil, aby se Sára před ním objevila. Poskytlo by mu nesmírnou útěchu jen znovu vidět její úsměv. Dosud nikdy ho nenavštívila spasená duše a takové zjevení by pro něj nyní znamenalo více než kdykoliv jindy.

Avšak zjevení nepřicházejí, když je zrovna člověk potřebuje, a Neilovi se nikdy žádného nedostalo. Musel najít k Bohu svou vlastní cestu.

Při příštím setkání svépomocné skupiny pro svědky Natanielova zjevení vyhledal Neil Bennyho Vasqueze, muže, jemuž nebeské světlo sežehlo oči. Benny nechodil pravidelně, protože ho zvali, aby promlouval i na jiných setkáních. Jen málokteré zjevení mělo za následek osobu bez očí, jelikož nebeské světlo dopadalo na pláň smrtelníků jen v krátkých časových úsecích, kdy se anděl vynořoval z nebes nebo do nich znovu vstupoval. Bezocí proto byli známými tvářemi a byli velmi žádaní jako řečníci na církevních shromážděních.

Benny byl slepý jako krtek: nejenže mu scházely oči i oční jamky, ale jeho lebce chyběl i prostor na takové orgány - lícní kosti mu teď přímo sousedily s čelem. Světlo, které dovedlo jeho duši tak blízko k dokonalosti, jak jen to je na pláni smrtelníků možné, mu zároveň znetvořilo tělo. Obecně se mělo za to, že tohle, je důkazem nadbytečnosti fyzických těl na nebesích. S omezenou kapacitou výrazu, kterou si jeho obličej uchoval, měl Benny ve tváři neustále blažený, nadšený úsměv.

Neil doufal, že mu Benny může říct něco, co mu pomůže Boha milovat. Benny popsal nebeské světlo jako nekonečně nádherné, jako obraz tak podmanivé velkoleposti, že zdolá všechny pochyby. Představuje nepopíratelný důkaz, že Bůh má být milován; toto vysvětlení je tak prosté, jako že jedna

a jedna jsou dvě. Žel, Benny sice mohl nabídnout mnoho příměrů k účinku nebeského světla, avšak nedokázal samotný tento účinek slovy navodit. Ty, kdo již byli věřící, Bennyho líčení plnila nadšením, avšak Neila frustrovalo, jak byla povšechná. Hledal tedy pomoc jinde.

Přijměte to mystérium, poradil mu farář v místním kostele. Pokud dokážete milovat Boha, i když vaše otázky zůstanou nezodpovězeny, je vám to jen ke cti.

Přiznejte, že ho potřebujete, říkala populární kniha duchovních rad, kterou si koupil. Když si uvědomíte, že soběstačnost je klam, budete připraveni.

Poddejte se zcela a úplně, radil kazatel v televizi. Přijímáním utrpení dokazujete svou lásku, tvrdil. Přijetí vám možná nepřinese v tomto životě útěchu, ale vzdorováním se váš trest jen zhorší.

Všechny tyto postupy se nejrůznějším lidem osvědčily; každý z nich, přijmete-li jej za svůj, může člověka dovést ke zbožnosti. Ale ne vždy se přijímají snadno a pro Neila to bylo nemožné.

Nakonec zkoušel promluvit se Sářinými rodiči, což jen ukazuje, jak zoufalý byl: vždy s nimi měl napjatý vztah. Oni Sáru sice milovali, ale často ji napomínali, že není ve své zbožnosti dost okázalá, a šokovalo je, když si vzala muže zcela bez vyznání. Sama Sára si vždycky myslela, že rodiče příliš snadno vynášejí soudy, a že byli proti Neilovi, ji jen utvrdilo v jejím názoru. Teď však měl pocit, že s nimi má něco společného - všichni přece oplakávají ztrátu Sáry -, a tak je navštívil v jejich předměstském domě postaveném v koloniálním stylu a doufal, že mu v jeho zármutku budou nápomocni.

Jenže to se pořádně spletl. Místo soustrasti jej obvinili ze Sářiny smrti. K tomu závěru došli v týdnech po pohřbu; usoudili, že byla Bohem odebrána, aby mu poskytla poselství, a oni že musejí tu ztrátu snášet jen a jen proto, že on nebyl zbožný. Byli teď bez ohledu na Neilovo předchozí vysvětlování přesvědčeni, že jeho znetvořená noha je ve skutečnosti Boží dílo, a kdyby se jím nechal správně napravit, Sára mohla být ještě naživu.

Ta reakce ho neměla překvapit: celý Neilův život lidé připisovali jeho noze morální význam, přestože za ni Bůh nebyl zodpovědný. Teď, když se mu stalo neštěstí, za které Bůh prokazatelně odpovědný byl, někdo nevyhnutelně musel usoudit, že si je Neil zasloužil. Jen úplnou náhodou si tento názor Neil nevyslechl v době, kdy byl nejvíc zranitelný a kdy by na něj mohl mít nejsilnější dopad.

Neil si nemyslel, že tchán a tchyně mají pravdu, ale začal se ptát, jestli by mu třeba nebylo lépe, kdyby ji měli. Říkal si, že by možná bylo lepší žít v příběhu, kde spravedliví jsou odměněni a hříšníci potrestáni - byť mu měřítko spravedlivosti a hříšnosti unikala -, než žít v realitě, kde neexistuje pražádná spravedlnost. Znamenalo by to uvrhnout se do role hříšníka, takže to stěží byla útěšná lež. Skýtala však odměnu, kterou mu jeho vlastní etika dát nemohla: víru, že se opět shledá se Sárou.

Někdy i špatná rada může nasměrovat člověka na správnou cestu. A zrovna takto výčitky tchána a tchyně nakonec přiblížily Neila Bohu.

Když Janice šířila slovo Boží, několikrát se jí zeptali, jestli si někdy přála mít nohy, a ona vždy - po pravdě - odpověděla, že ne, že nepřála. Byla spokojená tak, jak je. Někdy tazatel namítl, že nemůže postrádat něco, co nikdy nepoznala, a že by měla možná jiný názor, kdyby se narodila s nohama a přišla o ně později. To Janice nikdy nepopírala. Ale pravdivě mohla prohlásit, že nemá žádný pocit

neúplnosti, nechová žádnou závist vůči lidem s nohama; být bez nohou byla součást její identity. Nikdy se nenamáhala s protézami, a i kdyby existovala chirurgická cesta, jak jí nohy navrátit, odmítla by ji. Možnost, že by jí Bůh nohy vrátil, jí nikdy nepřišla na mysl.

Jedním z nečekaných vedlejších účinků nového vlastnictví nohou byla zvýšená pozornost, které se jí dostávalo od mužů. V minulosti většinou přitahovala muže, kteří měli erotickou zálibu v amputacích nebo světecké komplexy; teď jako by to k ní táhlo nejrůznější typy. Když si poprvé všimla zájmu, který o ni projevoval Ethan Mead, myslela si, že jde o pozornost romantické povahy; tato možnost byla zvláště znepokojivá, protože byl zcela očividně ženat.

Ethan si začal s Janice povídat na skupinových setkáních a pak začal navštěvovat její veřejné projevy. Teprve když ji pozval na oběd, Janice se ho zeptala, jaké má úmysly, a on jí přednesl svou teorii. Neví, jak přesně je jeho osud propleten s jejím; ví jen, že tomu tak je. Byla poněkud skeptická, ale nezavrhl jeho teorii okamžitě. Ethan přiznal, že nezná odpovědi na její vlastní otázky, ale s chutí jí může pomoci je najít. Janice opatrně souhlasila, že mu pomůže v jeho pátrání po smyslu, a Ethan slíbil, že ji nijak nebude zatěžovat. Pravidelně se scházeli a povídali si o významu zjevení.

Ethanova manželka Claire se mezitím začala strachovat. Ethan ji ujišťoval, že k Janice nechová žádné romantické city, ale to jí starosti neulehčilo. Věděla, že extrémní okolnosti dovedou mezi lidmi vytvořit pouto, a bála se, že Ethanův vztah s Janice - ať romantický, nebo ne - ohrozí jejich manželství.

Ethan Janice nabídl, že on jí jako knihovník může pomoci s rešeršemi. Ani jeden do té doby neslyšeli o případu, že by Bůh při jednom zjevení člověka poznamenal a při dalším totéž postižení odňal. Ethan studoval dosavadní příklady v naději, že by Janicinu situaci mohly trochu osvětlit. Existovaly případy, kdy se jednotlivcům během života dostalo vícera zázračných uzdravení, ale jejich nemoci a postižení byly vždy přirozeného původu a nikoliv způsobené zjevením. Existovala neoficiální zpráva o muži, jenž byl za své hříchy oslepen a poté mu byl zrak vrácen, ale spadala spíše do oblastí historek typu jedna paní povídala.

I kdyby měla tato zpráva pravdivý základ, nepředstavovala pro Janicinu situaci použitelný precedent: jí byly nohy odejmuty před narozením, nemohl to tedy být trest za nic, co spáchala. Je možné, že Janicin stav byl trest za něco, čeho se dopustili její matka nebo otec? Mohlo navrácení nohou znamenat, že si konečně zasloužili její uzdravení? Tomu nemohla uvěřit.

Kdyby se jí zjevili zesnulí příbuzní, Janice by si ve věci navrácení nohou byla jista, na čem je. Skutečnost, že se neukázali, v ní vyvolala podezření, že něco není, jak má být, ale nepovažovala to za trest. Možná je to jen omyl a jí se dostalo zázraku určeného někomu jinému; možná je to zkouška, aby se vidělo, jak zareaguje na to, že dostala až příliš. V obou případech se nabízel jen jediný postup: s největší vděčností a pokorou nabídne, že dar oplatí. A proto se vydá na pouť.

Poutníci cestují na veliké vzdálenosti, aby navštívili svatá místa a čekali na zjevení v naději zázračného uzdravení. Ve většině světa člověk může čekat celý život a nikdy zjevení nezažít, zato na svatém místě stačí počkat pár měsíců, někdy jen týdnů. Poutníci vědí, že pravděpodobnost uzdravení je i tak malá; z těch, kdo se zdrželi dostatečně dlouho, aby zažili zjevení, se většina uzdravení nedočkala. Ale ke štěstí jim často stačilo, že viděli anděla, a domů se vrátili s lepší schopností čelit tomu, co je čekalo, ať už blížká smrt nebo život se zmrzačením. A samozřejmě díky samotnému prožitku zjevení si mnoho lidí začalo své situace vážit; při každém zjevení přišla malá část poutníků o život.

Janice byla ochotná přijmout výsledek, ať bude jakýkoliv. Pokud Bůh uzná za vhodné vzít si ji k sobě, je připravena. Kdyby jí Bůh znovu odňal nohy, bude vykonávat stejnou práci jako doposud. Jestliže jí Bůh nohy ponechá, doufá, že ji osvíti Duch svatý, aby mohla o svém daru promlouvat s přesvědčením.

Doufala však, že jí zázrak bude odňat a darován někomu, kdo jej skutečně potřebuje. Nikoho nenabádala, aby se k ní přidal s nadějí, že právě on obdrží zázrak, který ona navrací, jelikož cítila, že by to bylo opovážlivé, ale soukromě považovala svou pouť za žádost ve jménu těch, kdo jsou potřební.

Janicini přátelé a příbuzní byli jejím rozhodnutím zmateni a viděli v něm pochybnost o Božím úsudku. Když se to rozneslo, Janice dostala spoustu dopisů od svých stoupců, které vyjadřovaly zděšení, rozpaky nebo obdiv k její ochotě přinést takovou oběť.

Ethan Janicino rozhodnutí zcela podporoval a sám byl celý rozrušený. Nyní pochopil, jaký význam má Rašielovo zjevení pro něj samého: ukázalo mu, že nadešel čas, aby jednal. Claire byla rezolutně proti tomu, aby odjel. Zdůrazňovala, že sám netuší, jak dlouho bude pryč, a že ona a děti ho rovněž potřebují. Trápilo ho, že odjíždí bez její podpory, ale neměl na vybranou. Ethan se vypraví na pouť a při příštím zjevení se dozví, co s ním Bůh zamýšlel.

Návštěva u Sářiných rodičů přiměla Neila, aby se znovu zamyslel nad rozhovorem s Bennym Vasquezem. Sice z Bennyho slov příliš mnoho nepochytil, ale zapůsobila na něj jeho naprostá oddanost. Ať se mu v budoucnu přihodí jakékoliv neštěstí, Bennyho láskou k Bohu neotřese a on po smrti půjde do nebe. Ta skutečnost nabídla Neilovi velmi chabou šanci, která mu dřív připadala natolik nepřitažlivá, že o ní ani neuvažoval; ale jak rostlo jeho zoufalství, začala mu připadat výhodná.

Na každém svatém místě se zdržovali poutníci, kteří nehledali zázračné uzdravení, ale záměrně se pídili po nebeském světle. Ti, kdo je spatřili, byli po smrti vždy přijati v nebi, byť by měli motivy sebesobečtější; někteří si přáli zbavit se rozpolcenosti, aby se mohli shledat se svými drahými, a jiní, kteří vždy žili hříšně, se zase chtěli vyhnout následkům.

V minulosti existovaly pochybnosti, zda nebeské světlo skutečně může překonat všechny duchovní překážky stojící v cestě spáse. Debata skončila po případu Barryho Larsena, sériového pachatele znásilnění a vraha, který, když se zbavoval těla své poslední oběti, byl svědkem zjevení anděla a spatřil nebeské světlo. A když jej popravili, byla jeho duše spatřena, jak stoupá k nebi, a to ke značnému pobouření příbuzných obětí. Duchovní se je snažili uchlácholit a ujišťovali je - zcela bez jakýchkoliv podkladů -, že nebeské světlo muselo Larsena v jediné chvíli vystavit utrpení několika životů, leč jejich slova byla slabou útěchou.

Neilovi se zde nabízela zadní vrátka, odpověď na námitky Phila Soamese; jedině takto může milovat Sáru více nežli Boha, a přesto se s ní znovu shledat. Takto může být sobcem, a přesto se dostat do nebe. Udělali to i jiní; jemu to třeba taky vyjde. Možná to není spravedlivé, ale lze to alespoň předvídat.

Instinktivně se ta představa Neilovi protivila: připadalo mu to jako podstoupit výplach mozku jako léčbu deprese. Nemohl si pomoci, ale měl dojem, že mu to změní povahu tak drasticky, že přestane

být sám sebou. Pak si uvědomil, že v nebi takovou proměnou prochází každý; spasení jsou na tom stejně jako bezoci, jenom už nemají těla. Takhle Neil získal jasnější obrázek, k čemu směřuje: ať se stane zbožným díky tomu, že uzří světlo nebeské, nebo celoživotním úsilím, následné shledání se Sárrou už nenavratí, co spolu prožívali na pláni smrtelníků. V nebi budou oba jiní a jejich vzájemná láska splyne s láskou, kterou všichni spasení chovají úplně ke všemu.

Toto zjištění Neilovu touhu po opětovném shledání se Sárrou neumenšilo. Ve skutečnosti jeho touhu vyostřilo, jelikož to znamenalo, že odměna bude stejná bez ohledu na to, jakých prostředků použije k jejímu dosažení; zkratka vede přesně k témuž cíli jako obvyklá cesta.

Na druhou stranu hledání nebeského světla je mnohem těžší než obyčejná pouť, a také mnohem nebezpečnější. Nebeské světlo uniká jen tehdy, když anděl vstupuje na pláň smrtelníků nebo z ní odchází, a jelikož nelze předvídat, kdy se anděl objeví, hledači světla se musejí anděla držet od chvíle, kdy sestoupí, a nehnout se od něj, dokud neodejde. Aby co nejvíce zvýšili svou šanci ocitnout se v úzkém kuželu nebeského světla, pronásledují anděla při zjevení v co nejtěsnější blízkosti; v závislosti na konkrétním andělovi je to buď jako pohybovat se v blízkosti trychtýře tornáda, čela vlny při povodni nebo rozestupujícího se vrcholu propasti, když roztíná krajinu. Při těchto pokusech mnohem více hledačů světla přišlo o život, než kolik jich uspělo.

Statistiky o neúspěšných hledačích světla se shromažďují těžko, jelikož u těchto výprav bývá málo svědků, ale dosavadní počty nejsou příliš povzbudivé. V ostrém protikladu k obyčejným poutníkům, kteří zemřeli, aniž dosáhli kýženého uzdravení, z nichž zhruba polovina je přijata v nebi, neúspěšní hledači světla skončili do jednoho v pekle. Možná o hledání světla uvažují pouze lidé už tak jako tak ztracení nebo se snad smrt za těchto okolností považuje za sebevraždu. V každém případě bylo Neilovi jasné, že musí být připraven přijmout následky podobného podniku.

Celý ten nápad znamenal, že v sázce je všechno nebo nic, a to Neila zároveň děsilo i přitahovalo. Představa, že by dál žil a snažil se milovat Boha, mu připadala čím dál víc k zešílení. Mohl by usilovat desítky let a neuspěl by. Možná tolik času ani nemá; jak mu bylo poslední dobou tak často připomínáno, zjevení slouží jako varování, aby si člověk připravil duši, jelikož smrt může nastat kdykoliv. Může zemřít zítra a není naděje, že by se v nejbližší době stal zbožným konvenčními způsoby.

Je možná ironické, že ač se Neil doposud nikdy neřídil příkladem Janice Reillyové, přesto postřehl, že svůj postoj obrátila. Právě snídal, když si v novinách náhodou všiml článku o jejích plánech vydat se na pouť, a jeho první reakcí byl hněv: kolika požehnání by bylo potřeba, aby ta ženská byla spokojená? Když o tom chvíli přemýšlel, usoudil, že jestliže ona, jíž se dostalo požehnání, považuje za správné vyhledat Boží pomoc, aby se s ním vyrovnala, neexistuje důvod, proč by on, kterého stihlo tak strašné neštěstí, neměl udělat totéž. A to stačilo, aby bylo rozhodnuto.

Svatá místa jsou zásadně nehostinná: jedno je na atolu uprostřed oceánu, další je v horách ve výšce šesti tisíc metrů. To, na které se vypravil Neil, leželo v poušti, na širé pláni země rozpukané na míle okolo; bylo pusté, ale relativně přístupné, proto mezi poutníky populární. Vzhled svatého místa názorně ilustroval, co nastane, když se dotknou nebeská a pozemská říše: krajina je zruzněna toky

lávy, zejícími trhlinami a krátery po dopadu těles. Vegetace je řídká a pomíjivá a její růst se omezuje na období, kdy záplavy nebo vichřice přinesou úrodnou půdu; pak je opět smetena.

Poutníci se ubytovávají po celém areálu, vytvářejí dočasné vesničky ze stanů a karavanů; všichni odhadují, kde je největší šance spatřit anděla a zároveň nejmenší riziko zranění či smrti. Jistou ochranu skýtají zvlněné násypy z pytlů s pískem, které se tu zachovaly z minulých let a přestavují se podle potřeby. Specializovaná zdravotnická a požární stanice zajišťuje průjezdnost cest, aby jimi v případě potřeby mohla projíždět záchranná vozidla. Poutníci si buď dovezou vlastní potraviny a vodu, nebo si je kupují od prodejců, kteří si účtují nehorázné ceny; všichni platí za odvoz odpadu.

Hledači světla mají vždy terénní vozy, aby se jim lépe projíždělo drsným terénem, když dojde na pronásledování anděla. Ti, kdo si to mohou dovolit, jezdí v autě sami; ostatní jezdí ve skupinách po třech nebo po čtyřech. Neilovi se nechtělo být spolujezdcem a záviset na jiném člověku, a zároveň si ani nepřál nést zodpovědnost za dalšího člověka, kterého by vezl. Čeká jej možná poslední pozemský skutek a on měl pocit, že by ho měl vykonat sám. Výdaje za Sářin pohřeb vyčerpaly společné úspory, proto Neil prodal všechny majetek, aby si mohl koupit příhodné vozidlo: dodávku vybavenou agresivně rýhovanými pneumatikami a výkonným odpružením.

Když dorazil na místo, pustil se do činnosti, kterou vykonávali všichni ostatní hledači světla: projížděl autem místo křížem krážem a snažil se seznámit s jeho topografií. Při jedné okružní jízdě potkal Ethana; Ethan na něj mával, jelikož mu jeho vlastní auto vypovědělo službu při návratu z nejbližší samoobsluhy vzdálené sto třicet kilometrů. Neil mu pomohl auto znovu nastartovat, a jelikož Ethan nedal jinak, jel s ním k němu do tábora na večeři. Když dorazili, Janice nebyla doma, protože navštívila poutníky o pár stanů dál; Ethan líčil události, které ho přivedly na svaté místo, přitom ohříval polotovary na propanové bombě a Neil ho zdvořile poslouchal.

Když Ethan vyslovil jméno Janice Reillyové, Neil nedokázal skrýt překvapení. Netoužil s ní znovu hovořit a okamžitě se omluvil, že už musí jít. Zrovna vysvětloval zmatenému Ethanovi, že zapomněl na dohodnutou schůzku, když Janice přišla.

Byla zaskočená, že Neila vidí, ale požádala ho, ať zůstane. Ethan vysvětloval, proč Neila pozval na večeři, a Janice mu vyprávěla, kde se s Neilem setkali. Pak se Neila zeptala, co ho přivedlo na svaté místo. Když jim prozradil, že je hledač světla, Ethan i Janice se ho okamžitě snažili přesvědčit, ať si své plány rozmyslí. Možná páchá sebevraždu, namítal Ethan, a vždycky existují lepší alternativy než sebevražda. Spatřit světlo nebeské není řešení, tvrdila Janice; to není to, co si Bůh přeje. Neil jim strnule poděkoval za péči a odešel.

Během týdnů čekání trávil Neil každý den objížděním areálu; mapy byly k máni a po každém zjevení se aktualizovaly, ovšem nemohly nahradit vlastní objíždění terénem. Příležitostně potkal hledače světla, který byl očividně zkušenějším terénním řidičem, a vyptával se ho - naprostá většina hledačů byli muži - na tipy, jak zvládat specifické druhy terénu. Někteří na témže místě zažili už několik zjevení, aniž uspěli či pohořeli. S radostí se podělili o postřehy, jak nejlépe sledovat anděla, ale nikdy neposkytli žádné osobní informace o sobě. Neilovi se tón jejich konverzace nepozdával, byl zároveň nadějný a zoufalý, a říkal si, jestli on sám dělá na ostatní stejný dojem.

Ethan a Janice trávili čas tím, že se seznamovali s ostatními poutníky. Jejich reakce na Janicinu situaci se různily: někteří si mysleli, že je Janice nevděčná, jiným připadala velkorysá. Ethanův příběh většině

lidí přišel zajímavý, jelikož byl jedním z mála poutníků, kteří hledají něco jiného než zázračné uzdravení. Obecně vzato existoval mezi poutníky pocit sounáležitosti, který je při dlouhém čekání držel nad vodou.

Neil se zrovna projížděl v autě, když se na jihovýchodě začala kupit temná mračna a na rádiové frekvenci se doslechl, že začíná zjevení. Zastavil, aby si do uší zastrčil ucpávky a na hlavu nasadil helmu; než byl hotov, už bylo vidět blesky. Hledač světla v blízkosti anděla vysílačkou oznamoval, že je to Barakiel a zdá se, že míří k severu. Neil v očekávání stočil vůz na východ a rozjel se plnou rychlostí.

Nepršelo ani nefoukalo, na nebi byly jen temné mraky, ze kterých se blýskalo. Ostatní hledači si rádiem předávali odhady ohledně andělova směru a rychlosti a Neil vyrazil na sever, aby se dostal před něj. Nejprve se mu dařilo měřit svou vzdálenost od bouřky počítáním prodlevy mezi bleskem a hromem, ale za chvíli se blýskalo tak často, že nedokázal přiřadit hřmění k jednotlivým bleskům.

Viděl, jak se k sobě blíží dvě vozidla dalších hledačů světla. Vozy nejdřív jely vedle sebe na sever po zemi silně zbrázděné krátery, nadskakovaly na těch malých a prudce se vyhýbaly větším. Blesky bičovaly zemi všude kolem, ale zdálo se, že vycházejí z místa jižně od Neila; anděl byl přímo za ním a přibližoval se.

I přes ušní ucpávky byl rámus ohlušující. Neil cítil, jak se mu ježí chlupy elektrickým nábojem nahromaděným v okolí. Pořád se díval do zpětného zrcátka a snažil se odhadnout, kde anděl je, a zároveň uvažoval, jak blízko se k němu má odvážit.

Byl už tak oslněný blýskáním, že skoro nedokázal rozeznat jednotlivé blesky. Mhouřil oči do zrcátka a došlo mu, že se dívá na nepřetržitý blesk, vlnící se, ale nepřerušovaný. Natočil vnější zrcátko vzhůru, aby měl lepší výhled, a spatřil zdroj onoho blesku, planoucí, svíjející se masu stříbrných plamenů na potměných mracích: anděla Barakiela.

V tu chvíli byl Neil tak uhranut a ochromen tím, co spatřil, že jeho dodávka prudce vyjela po ostrém skalnatém výběžku nahoru a skočila do vzduchu. Vzápětí narazila do balvanu, plná síla nárazu se soustředila do levé části předku vozidla a zkroutila jej jako staniol. Zásah do prostoru řidiče zlomil Neilovi obě nohy a přesekl mu levou stehenní tepnu. Neil se pomalu, ale jistě chystal vykrvácet.

Nesnažil se hýbat; v tu chvíli necítil fyzickou bolest, ale tušil, že sebemenší pohyb by mu způsobil trýzeň. Bylo mu jasné, že v autě uvízl a nemá jedinou možnost sledovat anděla Barakiela, i kdyby nebyl v kabině uvězněný. Bezmocně sledoval, jak se hromobití víc a víc vzdaluje.

Dal se do pláče. Naplnila ho směs lítosti a sebekohrdání, navěky se proklínal, jak ho vůbec napadlo, že něco takového může vyjít. Prosil by za šanci pokusit se znovu, sliboval by, že se po zbytek života bude snažit naučit milovat Boha, jen kdyby mohl žít, ale věděl, že nic neusmlouvá a vinit může jedině sebe. Omlouval se Sáře, že promrhal svou šanci znovu se s ní shledat, že zahodil svůj život hazardem, místo aby sázel na jistotu. Modlil se, aby pochopila, že ho k tomu vedla láska k ní, a aby mu odpustila.

Přes závoj slz viděl, jak k němu běží nějaká žena, a poznal, že je to Janice Reillyová. Uvědomil si, že jeho dodávka havarovala ne víc než sto metrů od jejího a Ethanova tábořiště. Jenže Janice nemohla nic dělat; cítil, jak z něj vytéká krev a věděl, že do příjezdu sanitky nevydrží. Zdálo se mu, že na něj Janice volá, ale v uších mu tak hučelo, že nic neslyšel. Za ní viděl, jak se k němu rozbíhá i Ethan Mead.

Vtom se objevil záblesk světla a porazil Janice, jako by ji někdo praštil palicí. Nejdřív si myslel, že ji trefil blesk, ale pak si uvědomil, že blýskání už přestalo. Teprve když vstala, spatřil její obličej; pára stoupala z kůže čerstvě zbavené rysů a jemu došlo, že Janice byla zasažena světlem nebeským.

Neil vzhlédl, ale viděl jenom mraky; kužel světla byl pryč. Zdálo se, že si ho Bůh dobírá: nejenže mu předvedl odměnu, pro kterou Neil položil život, a přitom mu ji stále držel z dosahu, ale navíc ji věnoval někomu, kdo ji nepotřebuje a ani nechce. Bůh už jeden zázrak na Janice vyplýval, a teď to činí znovu.

V tu chvíli pronikl příkrovem mračen další paprsek světla a zasáhl Neila, uvězněného v autě.

Jako tisíc podkožních jehliček mu světlo probodalo kůži a projelo kostmi. Odňalo mu oči a proměnilo ho ne ve tvora kdysi obdařeného zrakem, nýbrž v bytost nikdy neurčenou k tomu mít zrak.

A v tu chvíli světlo Neilovi odhalilo všechny důvody, proč by měl Boha milovat.

Miloval Ho láskou tak naprostou, jakou nemohou lidé pocítit jeden k druhému. Říct, že šlo o bezpodmínečnou lásku, je málo, protože i slovo "bezpodmínečná" předpokládá pojem podmínky, a taková myšlenka už mu nebyla srozumitelná: každý jev ve vesmíru není ničím menším než výslovným důvodem milovat Je. Žádná okolnost nemůže být překážkou, byť jen nevýznamnou, ale je dalším důvodem k vděčnosti, další pohnutkou k lásce. Neil myslel na zármutek, který ho dohnal k sebevražedné nezodpovědnosti, i na bolest a hrůzu, kterou Sára prožila, než zemřela, a přesto Boha miloval, nikoliv navzdory utrpení, ale právě pro ně.

Zřekl se všeho dosavadního hněvu, rozpolcenosti a dychtění po odpovědích. Byl vděčný za všechnu bolest, kterou snášel, kál se, že dříve nepoznal, jaký je to dar, a rozplýval se, že teď může prohlédnout její pravý cíl. Pochopil, že život je nezasloužený poklad, že ani ti nejctnostnější nejsou hodni nádhery pláň smrtelníků.

Pro něj bylo tajemství rozluštěno, protože pochopil, že všechno v životě je láska, i bolest, hlavně bolest.

Několik minut nato, když Neil konečně vykrvácel, byl skutečně hoden spásy.

A Bůh ho stejně poslal do pekla.

Ethan to všechno viděl. Viděl Neila a Janice přetvořené nebeským světlem a viděl zbožnou lásku v jejich bezokých obličejích. Viděl, jak se nebe rozjasnilo a opět vyšlo slunce. Držel Neila za ruku a čekal na zdravotníky, když Neil zemřel, a viděl, jak jeho duše opouští tělo a stoupá k nebesům, aby pak upadla do pekla.

Janice to neviděla, protože tou dobou už neměla oči. Ethan byl jediným svědkem a pochopil, že toto byl Boží záměr s jeho osobou: provázet Janice Reillyovou až do tohoto bodu a vidět, co ona spatřit nemohla.

Když byly zpracovány statistiky o Barakielově zjevení, vyšlo najevo, že bylo celkem deset obětí, šest mezi hledači světla a čtyři mezi obyčejnými poutníky. Devíti poutníkům se dostalo zázračného

uzdravení; jediní, kdo viděli světlo nebeské, byli Janice a Neil. Neexistovaly statistiky o tom, kolik poutníků nabylo dojmu, že se jim po zjevení změnil život, ale Ethan se mezi ně počítal.

Když se Janice vrátila domů, začala znova kázat, ale téma jejích proslovů se změnilo. Už nehovoří o tom, že tělesně postižení mají sílu překonávat svá omezení; namísto toho stejně jako ostatní bezocí mluví o nesnesitelné kráse Božího stvoření. Mnozí z těch, kdo od ní čerpali inspiraci, jsou zklamáni, mají pocit, že ztratili duchovního vůdce. Když Janice hovořila o síle, kterou má jako poznamenaná osoba, její poselství bylo neobvyklé, ale teď, když je bezoká, není na jejím poselství nic zvláštního. Nestará se však o to, že jí ubylo posluchačů, protože je naprosto přesvědčená o tom, co káže.

Ethan odešel ze zaměstnání a stal se kazatelem, aby mohl promlouvat o svých zážitcích. Claire se s jeho novým posláním nedokázala smířit a nakonec ho opustila a vzala s sebou i děti, ale Ethan byl ochoten pokračovat dál sám. Získal si značné množství stoupců tím, že vykládal lidem, co se přihodilo Neilu Fiskovi. Vypráví jim, že v posmrtném životě nemohou očekávat spravedlnost o nic víc než na pláni smrtelníků, ale nedělá to proto, aby je odradil od vzývání Boha; naopak, podporuje je v něm. Trvá na tom, aby nemilovali Boha v mylné domněnce, že pokud si Jej přejí milovat, musejí být k tomu hotoví bez ohledu na Jeho záměry. Bůh není spravedlivý, Bůh není laskavý, Bůh není slitovný a pochopit to je základem skutečné zbožnosti.

Co se týče Neila, jemu sice žádná z Ethanových kázání nejsou známa, ale pochopil by jejich poselství dokonale. Jeho zatracená duše je ztělesněním Ethanova učení.

Pro většinu jeho obyvatel se peklo zas tak moc neliší od Země; hlavním trestem zde je lítost nad tím, že dostatečně nemilovali Boha, když byli naživu, a ta se mnohým snáší snadno. V Neilově případě se však peklo vůbec nepodobá pláni smrtelníků. Jeho věčné tělo má dobře tvarované nohy, ale stěží si je uvědomuje; oči se mu vrátily, ale nedokáže se přimět je otevřít. Tak jako mu nebeské světlo poskytlo vědomí Boží přítomnosti ve všech věcech na pláni smrtelníků, stejně tak mu dalo povědomí o Boží nepřítomnosti ve všech věcech v pekle. Všechno, co Neil vidí, slyší nebo čeho se dotýká, mu způsobuje úzkost, a na rozdíl od pláně smrtelníků tato bolest není podobou Boží lásky, nýbrž důsledkem Jeho nepřítomnosti. Neil prožívá větší muka, než bylo možné, když byl naživu, ale jeho jedinou reakcí je láska k Bohu.

Neil stále miluje Sáru a stýská se mu po ní stejně jako dřív a vědomí, že byl tak blízko jejich opětovnému shledání, to jen zhoršuje. Ví, že důvod, proč byl poslán do pekla, není důsledek něčeho, co udělal; ví, že k tomu není žádný důvod, nesplňuje to žádný vyšší cíl. Nic z toho však jeho lásku k Bohu neumenšuje. Kdyby existovala možnost, že by byl přijat do nebe a jeho utrpení by skončilo, nedoufal by v ni; takové tužby už na něj nepřicházely.

Neil dokonce ví, že jelikož je mimo oblast Božího vědomí, nedostává se mu na oplátku Jeho lásky. Ani to ale jeho city neovlivňuje, protože bezpodmínečná láska nežádá ničeho, ani aby byla oplácena.

A přestože je tomu už mnoho let, co je v pekle, mimo Boží vědomí, stále Jej miluje. Taková je podstata pravé zbožnosti.

přeložila Pavla Horáková